

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 18-08-2026

नागपूर(महाराष्ट्र) साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2026-08-18 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2026-08-19	2026-08-20	2026-08-21	2026-08-22	2026-08-23
पर्जन्यमान (मिमी)	12.5	4.9	2.8	8.2	4.3
कमाल तापमान (अं.से)	29.8	29.6	28.2	29.7	30.4
किमान तापमान (अं.से)	23.2	23.5	23.7	24.2	24.4
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	92	92	92	89	88
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	76	79	76	71	66
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	15	13	12	14	16
वाऱ्याची दिशा(अंश)	276	272	360	269	360
मेघाच्छादन (ऑक्ट)	8	8	7	8	7
चेतावणी	चेतावणी नाही	चेतावणी नाही	चेतावणी नाही	चेतावणी नाही	चेतावणी नाही

भविष्यवाणी सारांश:

• नागपूर जिल्ह्यामध्ये, भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या जिल्हास्तरीय अंदाजानुसार, पुढील ५ दिवसा दरम्यान आकाश आंशिक ढगाळ ते मुख्यतः ढगाळ राहण्याची शक्यता, • दिनांक १७, १८ आणि २१ ऑगस्ट २०२६ रोजी बऱ्याच ठिकाणी हलक्या ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस होण्याची अधिक शक्यता, • दिनांक १९ आणि २० ऑगस्ट २०२६ रोजी काही ठिकाणी (विखुरलेल्या स्वरूपाचा) खूप हलक्या ते हलक्या स्वरूपाचा पाऊस होण्याची अधिक शक्यता वर्तविण्यात आली आहे.

हवामान चेतावणी (पुढील दिवशी 08:30 IST पर्यंत वैध):

• ईशारा नाही

हवामान चेतावण्यांचे कृषीवरील संभाव्य प्रभाव आणि संबंधित एग्रोमेट सल्ले:

• निरंक

कृषि सल्ला:

• • कृषी रसायनांच्या फवारणीची कामे, उभ्या पिकात खते देण्याची कामे तसेच आंतरमशागतीची (खुरपणी/डवरणी इत्यादी.) कामे स्थानिक स्वच्छ व शांत हवामान असताना सुरु ठेवावी. • मका पिकातील लष्करी अळी या किडीच्या व्यवस्थापनाकरिता कोणत्याही एका कीटकनाशकाची जसे कि, क्लोरेंटानिलिप्रोल ९.३ टक्के प्रवाही + लॅम्ब्डा सायहॅलोथ्रीन ४.६ टक्के झेडसी प्रवाही ५ मिली किंवा स्पिनेटोराम ११.७ टक्के एससी प्रवाही, ५.१२ मिली किंवा क्लोरेंटानिलिप्रोल १८.५ टक्के प्रवाही एससी ४.३२ मिली किंवा इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के एसजी, ८ ग्रॅम किंवा इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के + लुफेन्युरॉन ४० टक्के डब्ल्यूपी, १.६ ग्रॅम किंवा थायोडिकार्ब ७५ टक्के डब्ल्यूपी, २० ग्रॅम किंवा नोव्हाल्युरॉन ५.२५ टक्के + इमामेक्टीन बेन्झोएट ०.९ टक्के प्रवाही एससी, २० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. •

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

• कृषी रसायनांच्या फवारणीची कामे, उभ्या पिकात खते देण्याची कामे तसेच आंतरमशागतीची (खुरपणी/डवरणी इत्यादी.) कामे स्थानिक स्वच्छ व शांत हवामान असताना सुरु ठेवावी.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
मका	• मका पिकातील लष्करी अळी या किडीच्या व्यवस्थापनाकरिता कोणत्याही एका कीटकनाशकाची जसे कि, क्लोरेंटानिलिप्रोल ९.३ टक्के प्रवाही + लॅम्ब्डा सायहॅलोथ्रीन ४.६ टक्के झेडसी प्रवाही ५ मिली किंवा स्पिनेटोराम ११.७ टक्के एससी प्रवाही, ५.१२ मिली किंवा क्लोरेंटानिलिप्रोल १८.५ टक्के प्रवाही एससी ४.३२ मिली किंवा इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के एसजी, ८ ग्रॅम किंवा इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के + लुफेन्युरॉन ४० टक्के डब्ल्यूपी, १.६ ग्रॅम किंवा थायोडिकार्ब ७५ टक्के डब्ल्यूपी, २० ग्रॅम किंवा नोव्हाल्युरॉन ५.२५ टक्के + इमामेक्टीन बेन्झोएट ०.९ टक्के प्रवाही एससी, २० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
सोयाबीन	• सोयाबीन पिकातील पिवळा मोझेक विषाणू/सोयाबीन मोझेक विषाणू या रोगांच्या नियंत्रणासाठी, प्रादुर्भावग्रस्त झाडे मुळासकट उपटून नष्ट करावी. याव्यतिरिक्त, थियामेथाक्सम + लॅम्ब्डा सायहॅलोथ्रीन (१२.५ मिली/हेक्टर) किंवा बीटासायफ्लुथ्रिन + इमिडाक्लोप्रिड (३५० मिली/हेक्टर) किंवा अँसिटामिप्रिड २५ % + बायफेथ्रिन २५% डब्ल्यूजी (२५० ग्रॅम/हेक्टर) यांसारख्या शिफारस केलेल्या पूर्व-मिश्रित कीटकनाशकांपैकी कोणत्याही एका कीटकनाशकाची फवारणी करावी. यामुळे खोडमाशीच्या नियंत्रणास देखील मदत होईल. पिवळा मोझेक विषाणू/सोयाबीन मोझेक विषाणू या रोगाचा वाहक असलेल्या पांढऱ्या माश्यांना आकर्षित करण्यासाठी सोयाबीन पिकामध्ये पिवळे चिकट सापळे लावावे. (आयआयएसआर- इंदोर शिफारस). • सोयाबीन पिकातील उंट अळीच्या नियंत्रणासाठी, क्लोरेंटानिलिप्रोल १८.५% SC – १५० मि.ली. प्रति हेक्टर,

पिक	पिक निहाय सल्ला
	किंवा इमामोक्टेन बॅझोएट ०१.९०% EC - ४२५ मि.ली. प्रती हेक्टर किंवा फ्लुबॅंडीअमाइड २०% WG - २५०-३०० ग्रॅम प्रती हेक्टर किंवा फ्लुबॅंडीअमाइड ३९.३५% w/w SC - १५० मि.ली. प्रती हेक्टर किंवा इंडोक्साकार्ब १५.८०% EC - ३३३ मि.ली. प्रती हेक्टर किंवा लॅम्ब्डा-सायहॅलोथ्रीन ०४.९०% CS - ३०० मि.ली. प्रती हेक्टर किंवा प्रोफेनोफॉस ५०% EC - १ लिटर/हेक्टर किंवा नोव्हाल्युरोन + इंडोक्साकार्ब ०४.५०% SC - ८२५-८७५ मि.ली. प्रती हेक्टर किंवा क्लोरॅन्टानिलिप्रोल ०९.३०% + लॅम्ब्डा-सायहॅलोथ्रीन ०४.६०% ZC - २०० मि.ली. प्रती हेक्टर किंवा ब्रोफ्लॅनिलाइड ३०० ग्रॅम प्रती लिटर SC - ४२-६२ ग्रॅम/हेक्टर या प्रमाणात कोणत्याही एका कीटकनाशकाची फवारणी करावी.
भात	• खरीप धान: रासायनिक खते:- १) जमिनीची तपासणी करून योग्य प्रमाणात रासायनिक खताचा वापर केल्यास शेती किफायतशीर होते. सर्वसाधारणपणे १०० किलो नत्र, ५० किलो स्फुरद व ५० किलो पालाश प्रति हेक्टर घ्यावे. संपूर्ण स्फुरद व पालाश आणि नत्राची अर्धी मात्रा चिखलावर तर उरलेली नत्राची अर्धी मात्रा दोन समान हप्त्यात (फुटवे फुटण्याच्या वेळी साधारणपणे ३० दिवसांनी आणि लोंबी येण्याच्या सुरुवातीस साधारणपणे ६० दिवसांनी) विभागून द्यावी. • तण व्यवस्थापन:- १) तण व्यवस्थापनाकरिता आंतरमशागत म्हणून ज्या धानाची रोवणी १५ x १५ सेमी., २० x २० सेमी., २० x २५ सेमी. अंतरावर केली असेल त्यांनी पॅड्डी पॉवर विडर किंवा कोनो विडरचा वापर करावा. पहिली डवरणीची पाळी रोवणीनंतर पिक चांगले रुजल्यावर २० दिवसांनी दुसरी ४५ दिवसांनी व शक्य झाल्यास तीसरी पाळी ६० दिवसांनी द्यावी. पिकाजवळील राहिलेले व कुजलेले तण मजुरांनी काढून घ्यावेत. • २) उगवणपश्चात:- बिसपायरीबॅक सोडियम १०% एस.सी. @ ६ ते ७ मिली रोवणीनंतर १० ते १५ दिवसांनी किंवा ब्युटाक्लोर ५०% ई. डब्ल्यू. @ ५० ते ६० मिली रोवणीनंतर १० ते १५ दिवसांनी किंवा अझिमसल्फ्यूरॉन ५०% डी.एफ. @ २.३ ग्रॅम रोवणीनंतर २० ते २५ दिवसांनी प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • किड व रोग व्यवस्थापन:- १) खोडकिडीच्या व्यवस्थापनासाठी • पिकाची वरचेवर पाहणी करून किडग्रस्त फुटवे मुळासकट काढून नष्ट करावी हे काम हंगामात किमान ३-४ वेळा करावे. • हेक्टरी २० या प्रमाणे कामगंध सापळे लावावे. ट्रायकोग्रामा जापोनिकम (ट्रायकोकार्ड) हे परोपजीवी किटक हेक्टरी ५०,००० अंटी या प्रमाणात दर ७ दिवसाच्या अंतराने ३ ते ४ वेळा सोडावे. • बुरशीजन्य किटकनाशक जसे मेटारायझीयम, बिव्हेरिया @ ४० ग्राम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात वापर करावा. • शेतात ५ टक्के किड ग्रस्त फुटवे दिसताच अॅझाडीरिक्टीन ०.१५ टक्के @ ३० ते ५० मि.ली. किंवा किनालफॉस २५ टक्के प्रवाही @ २६ मि.ली. किंवा कार्बोसल्फान २५ टक्के @ १६ मि.ली. किंवा क्लोरॅन्टानिलीप्रोल १८.५ % एस.सी. @ ३ मिली. प्रती १० लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून फवारणी करावी किंवा कर्बोफ्युरॉन ३ टक्के दाणेदार @ २५ कि./हे. किंवा फिप्रोनील ०.३ टक्के दाणेदार @ १६.६७ कि./हे. याप्रमाणे बांधीमध्ये टाकावे. किंवा शेतात १० % किडग्रस्त फुटवे दिसताच क्लोरॅन्टानिलीप्रोल ०.४ % दाणेदार @ १० कि. ग्रॅ. किंवा कारटॅप हायड्रोक्लोराईड ४ जी @ १८ कि.ग्रॅ. किंवा फीप्रोनील ०.३ जी @ २५ कि.ग्रॅ. प्रती हेक्टर बांधीमध्ये पाणी असताना टाकावे. • रासायनिक किटकनाशक वापरतांना सुरक्षेची सर्व काळजी घेऊनच वापर करावा • २) करपा:- हेक्झाकोनॅझोल ५ % ई.सी. @ २० मि.ली. किंवा मेकोझेब ७५% प्रवाही @ ३० ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • ३) कडाकरपा:- कॉपर हेड्क्वॉर्साईड ५३.८ % टक्के डी एफ @ ३० ग्रॅम + स्ट्रॅप्टोसायक्लीन @ १.५ ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
कपाशी	• कपाशीमध्ये पिक उगवणीनंतर तन व्यवस्थापनासाठी, रुंद पानाच्या तन नियंत्रणासाठी पायरिथिओबॅक सोडियम १० % ईसी १२.५ मिली ते १५ मिली प्रती लिटर पाणी किंवा गवतवर्गीय प्रकारच्या तन नियंत्रणासाठी किझालोफॉप इथाइल ५ % ईसी १५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून जमिनीमध्ये पुरेसा ओलावा असताना फवारणी करावी. • पिक उगवणीनंतर रुंद व अरुंद पानाच्या तन व्यवस्थापनासाठी पायरिथिओबॅक सोडियम ६ % ईसी + किझालोफॉप इथाइल ४ % ईसी २० ते २५ मिली प्रती १० लिटर पाणी या प्रमाणात स्थानिक स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी. • डवरणी आणि खुरपनीची कामे शक्यतो सकाळच्या वेळी करावी. प्रभावी तन व्यवस्थापनासाठी तन २ ते ३ पानावर असताना तन नाशकाचा वापर करावा. • ओलिताखालील संकरित कपाशीला ४० किलो नत्र (९० किलो युरिया प्रति हेक्टर) आणि कोरडवाहू संकरित/हिर्मुटम कपाशीला ४५ किलो नत्र (१०० किलो युरिया प्रति हेक्टर) या रासायनिक खताचा पहिला हप्ता वरच्छ म्हणून द्यावा. रस शोषणाच्या किडींच्या नियंत्रणासाठी, आर्थिक उंबरठा पातळीनुसार अॅसिटामिप्रिड २० एसपी १५ ग्रॅम प्रति हेक्टर किंवा फ्लोनिकमाइड ५०% @ ३ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून फवारणी करावी. • कपाशीतील मावा, तुडतुडे आणि फुलकिडे यांसारख्या रस शोषणाच्या किडींच्या नियंत्रणासाठी, तसेच कपाशीच्या पात्यांवर गुलाबी बोंडअळीच्या माद्यांना अंटी घालण्यापासून अटकाव घालण्यासाठी, निंबोळी अर्क ५ % + कडुलिंबाचे तेल ५ मिली/लिटर किंवा निंबोळी तेलावर आधारित मिश्रण (३०० किंवा १५०० पीपीएम) ५ मिली/लिटर + १.० ग्रॅम धुण्याचा सोडा मिसळून फवारणी करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
टोमॅटो	• टोमॅटो पिकातील बुरशीजन्य पानावरील ठिपके व करपा रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी हेक्साकोनाझोल ७५% डब्ल्यू. जी. १-१.५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ वातावरणात फवारणी करावी.
वांगे	• वांगी पिकावरील शेंडे व फळे पोखरण्या अळीच्या नियंत्रणासाठी एकात्मिक कीड नियंत्रण पद्धतीचा अवलंब करावा. कीडग्रस्त फळे व शेंडे गोळा करून खड्ड्यात पुरावेत व एकरी १० या प्रमाणात कामगंध सापळे लावावेत. तसेच अळीच्या व्यवस्थापनासाठी आझाडीरीक्टीन १०००० पीपीएम २० मिली किंवा प्रोफेनोफॉस ५०% ई.सी. २० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ वातावरणात फवारणी करावी.
मिरची	• मिरची च्या ४ ते ६ आठवड्यांच्या वयाच्या रोपांची लागवड वाफसा अवस्थेत करावी. • मिरचीच्या रोपांची लागवड करण्यापूर्वी रोपांचे शेंडे डायमथोएट ३० ईसी १० मि. ली + पाण्यात मिसळणारे गंधक (८० %) ३ ग्रॅम + मॅन्कोझेब ७५ % डब्ल्यूपी २.५ ग्रॅम एक लिटर पाण्याच्या द्रावणात बुडवून लावावे.
संत्रा	• झाडाच्या बुंध्याजवळ पाणी साचू देऊ नये. साचलेले पाणी आधीच तयार केलेल्या निचरा मार्गाद्वारे (प्रणाली) काढून टाकावे. पावसाचे पाणी गोळा करण्यासाठी बागेच्या सखल भागात पर्जन्यजल संचयन तलाव खोदावेत. पाझर कमी करण्यासाठी तलावाच्या तळाशी प्लास्टिकचा थर पसरवता येईल. मुसळधार पावसात लिंबूवर्गीय बागांच्या सखल भागात पृष्ठभागावर उघडे नाले खोदावेत. • ठराविक अंतराने निचरा मार्ग स्वच्छ करावे. • झाडांवरील फुटवे (Water Shoot) काढून टाकावे. • बाग तणमुक्त ठेवावी. • एक वर्षाच्या झाडासाठी १०८ ग्रॅम युरिया किंवा २५० ग्रॅम अमोनियम सल्फेट. १५७ ग्रॅम सिंगल सुपरफॉस्फेट द्या आणि खतासोबत २५ ग्रॅम झिंक सल्फेट, २५ ग्रॅम फेरस सल्फेट आणि २५ ग्रॅम मॅगनीज सल्फेट द्यावे. दोन वर्षांच्या झाडासाठी दुप्पट, तीन वर्षांच्या झाडासाठी तिप्पट आणि चार वर्षे व त्यापुढील झाडांसाठी चौपट प्रमाणात खत द्या. झाडाला ओलसर जमिनीत खत द्यावे. जमिनीत पुरेसे शेणखत टाकावे. • या महिन्यात, आंबिया बहरातील फळांवर फायटोफ्थोरा (Phytophthora) बुरशीचा हल्ला होण्याची शक्यता असते, ज्यामुळे फळांना तपकिरी कुज (brown rot) लागते. यावर नियंत्रण मिळवण्यासाठी, मेफेनोक्सांम एमझेड ६८ (मेफेनोक्सांम ४ + मेन्कोझेब ६४) २.५ ग्रॅम + कार्बेन्डाझिम १ ग्रॅम यांच्या दोन फवारण्या ३० दिवसांच्या अंतराने कराव्यात. • या महिन्यात संन्यावर्गीय पाने खाणारी अळी (citrus leaf eating caterpillar) सक्रिय असते. या किडीची अळी अतिशय खादाड असून झाडांची पाने मोठ्या प्रमाणात खाऊन टाकते. सुरुवातीला अळी तपकिरी-काळी असते, पण नंतर ती हिरवी आणि मजबूत होते. एक लिटर पाण्यात फेनव्हॅलरेट २ मिली किंवा सायपरमेथ्रिन १ मिली किंवा

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
	फेनिट्रोथिऑन २ मिली मिसळून पानांवर फवारणी केल्यास कीड प्रभावीपणे नियंत्रित करता येते. • आंबिया बहारातील फळगळ थांबवण्यासाठी, लिंबूवर्गीय झाडावर १०० लिटर पाण्यात १.५ ग्रॅम २,४-डी किंवा जिबरेलिक ॲसिड (जीए), १०० ग्रॅम कार्बेन्डाझिम आणि १ किलो युरिया मिसळून फवारणी करा. • महिन्याच्या अखेरीस, आंबिया पिकाच्या फळांवर रस शोषणाऱ्या पतंगाचा हल्ला होतो. कीड नियंत्रणासाठी, फळांना रंग येऊ लागण्याच्या अवस्थेत कडुलिंबाच्या तेलाची १० मिली/लिटर या प्रमाणात पानांवर फवारणी करा आणि पडलेली सर्व फळे खड्ड्यात गाडून नष्ट करा. १०० मिली पाण्यात १०० ग्रॅम गूळ आणि १०० मिली संत्र्याचा रस मिसळून १० मिली मॅलाथिऑनचे विषारी आमिष वापरा (२५ झाडांसाठी दोन बाटल्या). लिंबूवर्गीय फळबागेत धूर पसरवण्यासाठी, शेणाच्या गोवऱ्यांमध्ये कडुलिंबाची ओलसर पाने मिसळून जाळा आणि ती वेगवेगळ्या ठिकाणी ठेवा. या उपायामुळे कीटकांना बागेत शिरण्यापासून दूर ठेवण्यास मदत होईल.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
बकरा किंवा बकरी	• शेळ्यांना पायखुरी/तोंडखुरी, घटसर्प आणि आंत्रविषार टाळण्याकरिता पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या सल्ल्याने लसीकरण करावे. जनावरांना स्वच्छ आणि थंड पाण्याची सोय करावी.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	तननाशकाची खरेदी आणि फवारणी करताना लेबल नीट वाचून घ्यावे. ढगाळ हवामान व पाऊस असताना तननाशकाची फवारणी करू नये. वारा नसताना व जमिनीत पुरेसा ओलावा असताना उगवण पूर्व तन नाशकाची फवारणी करावी. फवारणीकरिता स्वच्छ पाणी वापरावे तसेच कडक उन्हात उगवण पश्चात फवारणी टाळावी. तन नाशकाचा वापर काळजीपूर्वक करावा. फवारणी पूर्वी फवारणी पंप स्वच्छ धुवून घ्यावा. ढगाळ हवामान असताना फवारणी करू नये. शिफारशीत नसलेली भिन्न तननाशके एक मेकांत मिसळू नये. तननाशकाची फवारणी पूर्वी जमिनीमध्ये पुरेसा ओलावा असल्याची खात्री करावी.

हवामान चेतावण्यांचे संभाव्य प्रभाव (सामान्य):

निरंक

परिणाम आधारित सल्ला (सामान्य):

निरंक

Farmers are advised to download Unified Mausam and "Meghdoot" android application on mobile for Weather forecast and weather based Agromet Advisories and "Damini" android application for forecast of Thunderstorm and lightening.

Mausam MobileApp link: <https://play.google.com/store/apps/details/>

Meghdoot MobileApp link: <https://play.google.com/store/apps/details/>

Damini MobileApp link : <https://play.google.com/store/apps/details/>